

ECONOMIA SOCIALĂ ȘI COMUNITĂȚILE DE ROMI – PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI¹

*Alexandru Ioan Toth, Adrian Dan și Cosmin Briciu
București, 2012*

Alina-Andreea Ailincăi ²

Cuvinte cheie: *conomie socială, romi, comunitate, discriminare, etnie, incluziune socială, antreprenoriat, coeziune.*

Realizarea acestui material se bazează pe experiența implementării și derulării proiectelor de economie socială în rândul comunităților de romi la nivel național și european, prin proiectul cofinanțat din Fondul Social European, „Economia socială ca soluție a dezvoltării comunităților Roma din România”.

Așa cum se menționează în cadrul raportului *Economia socială și comunitățile de romi – provocări și oportunități* principalul obiectiv al raportului „este de a realiza o evaluare critică a stadiului actual al economiei sociale în rândul comunităților de romi” (Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 7). Se face referire atât la: cadrul legal, instituțional, dar și la experiențele sociale dobândite în România cu referire la economia socială.

Raportul a fost elaborat de către o echipa de trei experți independenți: Alexandru Ioan Toth, Adrian Dan și Cosmin Briciu, prin colaborarea cu o serie de reprezentanți ai instituțiilor publice și organizațiilor neguvernamentale, dintre care menționăm: Ministerul

¹ Raportul de cercetare poate fi accesat pe site-ul United Nations Development Programme: http://www.undp.ro/libraries/projects/Economia_Sociala_si_Comunitatile_de_Romi_Provocari_si_Oportunitati.pdf

² Sociolog și Doctorand al Facultății de Filosofie și Științe Social - Politice, în cadrul Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, email: alina.ailincai@gmail.com, număr de telefon: 0746.209.101

Muncii, Familiei și Protecției Sociale; Asociația Femeilor Rome din România; Policy Center for Roma and Minorities; Fondul Român de Dezvoltare Socială; Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului sector 1; World Vision România; Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi; Agenția Națională pentru Romi; Departamentul pentru Relații Interetnice-Guvernul României; Direcția Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați din cadrul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale; Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile; Institutul de Cercetare a Calității Vieții; Fundația SOROS România.

Conceptul de economie socială este văzut ca un instrument inovator al dezvoltării integrate prin:

- “analiza potențialului de aplicabilitate a practicilor de economie socială în rândul comunităților de romi din perspectivă socială, economică și instituțională;
- formarea de specialiști, inițierea și dezvoltarea întreprinderilor sociale și susținerea acestor inițiative;
- promovarea economiei sociale în rândul comunităților de romi și a publicului larg.”(Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 7)

Pentru o mai mare acuratețe a datelor s-au utilizat trei metode de cercetare:

1. “analiza economiei sociale în rândul comunităților de romi prin studierea documentelor relevante: strategii naționale și europene, legislație, articole de specialitate;
2. analiza datelor statistice oficiale sau provenind din diverse cercetări realizate în comunitățile de romi ori asupra unor entități de economie socială;
3. cercetare calitativă pe bază de interviuri individuale și de grup cu actori relevanți pentru domeniul studiat: reprezentanți ai unor organizații care au aplicat sau implementează proiecte de economie socială în comunități de romi.”(Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 8)

Capitolul 1 *Diagnoza comunităților de romi din România* descrie, detaliat, profilul comunităților de romi din țara noastră. Analiza datelor socio-demografice (număr de romi, distribuția teritorială, structura pe vârstă și gen și mortalitate), subliniază diferențele dintre sărăcia individuală și cea comunitară. Totodată sunt scoase în evidență o serie de aspecte, precum: impactul discriminării asupra incluziunii sociale,

slaba participarea pe piața muncii, gradul de calificare și nivelul scăzut de educație al membrilor comunităților de romi. Capitolul însumează și o scurtă descriere a politicilor sociale destinate romilor de la nivel european și național.

În cadrul Capitolului 2 *Contextul economiei sociale în România: actori, legislație, evoluție* autorii fac o scurtă trecere în revistă a conceptului de economie socială în România. Accentul cade pe definiție, istoric, legislația aferentă dezvoltării întreprinderilor de economie socială, precum și principalele domenii de intervenție. Concluzia la care ajung autorii este că: “prin dezvoltarea competențelor pentru piața muncii, creșterea nivelului de angajare, dezvoltarea abilităților antreprenoriale, economia socială poate avea impact în sensul reducerii discriminării, dacă strategiile de incluziune socială și de integrare pe piața muncii sunt corelate cu cele de prevenirea discriminării.”(Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 33)

Capitolul 3 *Analiza economiei sociale în contextul incluziunii sociale a romilor* analizează economia socială din perspectiva contextului economic actual și a vulnerabilităților cu care se confruntă membrii comunităților de romi. Este dezbătut impactul politicilor publice de incluziune socială a romilor și sunt prezentate o „serie de experiențe naționale și internaționale ale activităților generatoare de venit, modelele de finanțare ale economiei sociale și nevoia de corelare a economiei sociale cu piața.”(Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 7).

Tot în cadrul acestui capitol se menționează faptul că majoritatea comunităților de romi se confruntă cu: coeziune scăzută, muncă de subzistență, neasumarea identității etnice, concluzia fiind că economia socială se poate dezvolta doar prin colaborare și participare activă a reprezentanților “autorităților naționale și locale, ai societății civile, ai instituțiilor financiare și ai sectorului privat.”(Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 39)

Capitolul 4 se axează pe *Experiențe de economie socială în comunitățile de romi din România* și sunt prezentate o serie de studii de caz, exemple pozitive aplicate în cadrul comunităților de romi.

Proiectul finanțat din Fondul Social European POS DRU 2007-2013, ROMA-RE a avut ca obiectiv înființarea a 5 centre de resurse în vederea promovării antreprenorialului social în rândul romilor. S-a promovat o activitate de dezvoltare durabilă, reciclarea hârtiei, astfel

încât beneficiarii să fie atât persoanele angajate dar și întreaga colectivitate. (Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 45)

Proiectul finanțat din Fondul Social European POS DRU 2007-2013, Romano Cher - Casa Romilor propunea revalorificarea meseriilor tradiționale rome și adaptarea lor la piața muncii actuale. (Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 46)

Proiectul finanțat din Fondul Social European POS DRU 2007-2013, Fem.Rom avea ca scop îmbunătățirea accesului femeilor rome pe piața muncii prin dezvoltarea unor servicii integrate - de informare, orientare profesională și consiliere, destinate acestora, dar și înființarea a 5 cooperative de producție pilot destinate persoanelor rome - florării, spălătorii mobile, servicii de curățenie și lucrători temporari, manufactură de păpuși și produse textile, bijutier. (Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 47)

Proiectul "Susținerea dezvoltării comunităților de romi din regiunile de dezvoltare Nord-Vest și Centru din România" implementat pe o perioadă de trei ani (2008 – 2011) de către Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, finanțat din Fondul Social European POS DRU 2007-2013. Acesta a cuprins cursuri de calificare, înființarea a 36 de asociații comunitare și tot atâtea planuri de afaceri pentru întreprinderi sociale. Activitățile economice desfășurate fiind: manufacturarea de obiecte artizanale decorative, cultivarea viței de vie sau a tutunului și turism. (Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 48)

Concluziile și recomandările consemnate de autori, la finalul raportului, vizează condițiile de dezvoltarea pe termen lung a structurilor de economie socială în comunitățile de romi, prin: recunoașterea legală a întreprinderilor sociale, francizării sociale, facilitățile fiscale, mecanisme de sprijinire financiară directă (subvenții, granturi și rambursarea anumitor tipuri de cheltuieli).

La nivel European, minoritatea romă reprezintă unul dintre cele mai expuse grupuri cu risc crescut de excluziune socială și economică, fapt determinat de nivelul scăzut de educație, de lipsa calificărilor profesionale, prejudecățile și discriminarea etnică.

Conform raportului, în acest moment, proiectele de economie socială "realizate în și pentru comunitățile de romi din România par să aibă mai degrabă un impact asupra unui număr restrâns de oameni și

mai puțin asupra unor comunități, în ansamblul lor.”(Toth , Dan, Briciu, 2012, p. 51)

Pentru a avea impactul dorit proiectele generatoare de venit în comunitățile de romi trebuie acompaniate de evaluarea nevoilor pieței și adaptarea serviciilor oferite și a produselor la acestea, de planuri/strategii de dezvoltare locală, proiecte de dezvoltare a infrastructurii, acces la educație și servicii sociale.